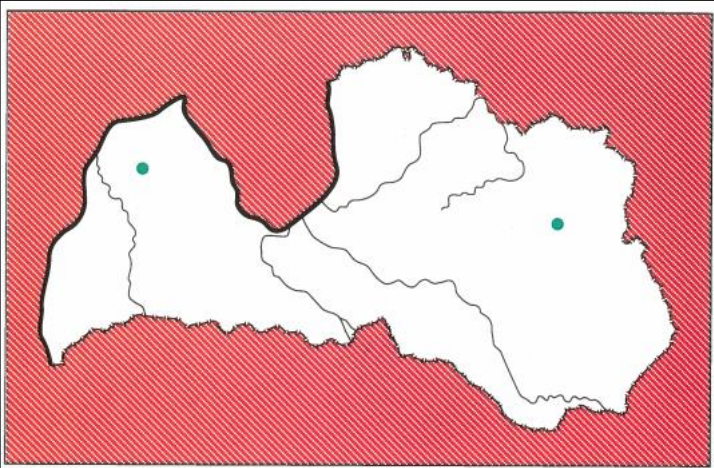
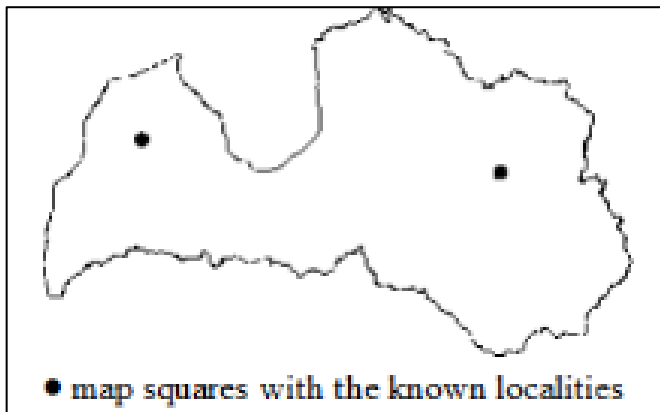

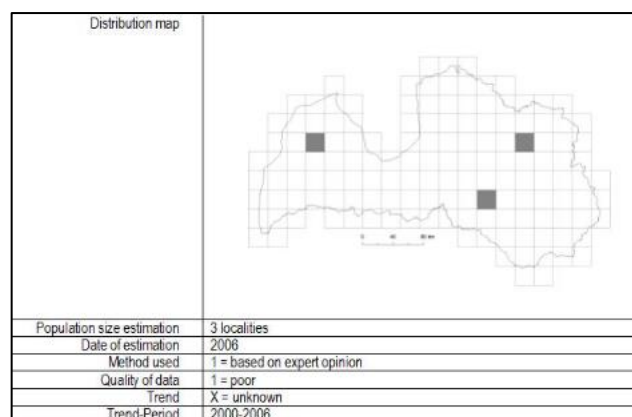
Piezīmes un atsaucis valsts līmeņa sugu aizsardzības mērķu (FRV) noteikšanai: datu izvēle un eksperta pieņēmumi

Sugas kods	1086
Sugas nosaukums	<i>Cucujus cinnaberinus</i>
Eksperts	Maksims Balalaikins
Darbs pabeigts	15.02.2024.
Vispārējās piezīmes	<p>Sarkanais plaknis <i>Cucujus cinnaberinus</i> ir Latvijā ļoti reta suga, kas izklaidus sastopama visā Latvijas teritorijā. Suga pārsvarā sastopama labi izgaismotos mistrotos apšu un platlapju mežos ar lielu atmirušās koksnes daudzumu. Sugas klātbūtni visvieglāk konstatēt, meklējot kāpurus zem nesen atmirušu apšu un platlapju mizas (Valainis 2018).</p> <p>Sākotnējā sugas sastopamība tika balstīta uz M. Šternberga npublicētiem datiem. Sugas sastopamība tika norādīta Moricsalā un Pededzes ozolu audzē. Šīs atradnes tika publicētas Latvijas Sarkanajā grāmatā (Spuris 1998) (1. attēls).</p> <div> <p>Sarkanais plaknis Vaboļu kārta, plakņu dzimta Statuss. Ļoti reta suga. Aizsargājama visā areālā. Ierakstīta Somijas, Zviedrijas, Ziemeļvalstu un Eiropas Kopienas Apdraudēto sugu sarakstā. Izplatība un sastopamība Latvijā. Atsevišķās vietās: Moricsala (1 imago), Pededzes ozolu audze (1 imago) /1/. Latvija atrodas areāla ziemeļu perifērijā. Biotops. Platlapju meži ar veciem ozoliem. Bioloģija. Kāpuri un imago plēsīgi, dzīvo zem trūdošu ozolu mizas, barojas ar citu kukaiņu kāpuriem. Imago sastopami no jūnija līdz augustam. Skaits un areāla izmaiņas. Nav zināmas. Līdzšinējā aizsardzība. Ierakstīta LSG, 1995. Ir atradne Moricsalas rezervātā un botāniskajā liegumā "Pededzes ozolu audze". Priekšlikumi par aizsardzību. Saglabāt ozolu audzes ar veciem, nokaltušiem un kalstošiem kokiem. Priekšlikumi par pētniecību. Noskaidrot sugas izplatību un sastopamību Latvijā, sekot populācijas stāvoklim. Informācijas avoti. 1. M. Šternberga, nepubl. dati. Sastādīja Māris Šternbergs.</p> </div> <p>1. attēls. Cucujus cinnaberinus atradnes Latvijā, publicētās Latvijas Sarkanajā grāmatā (Spuris 1998).</p> <p>2004. gadā EMERALD projektā tika noziņotas divas sugas atradnes, kas iepriekš tika norādītas Latvijas Sarkanajā grāmatā (2. attēls).</p>

2. attēls. EMERALD projekta ietvaros reģistrētās sarkanā plakaņa atradnes.

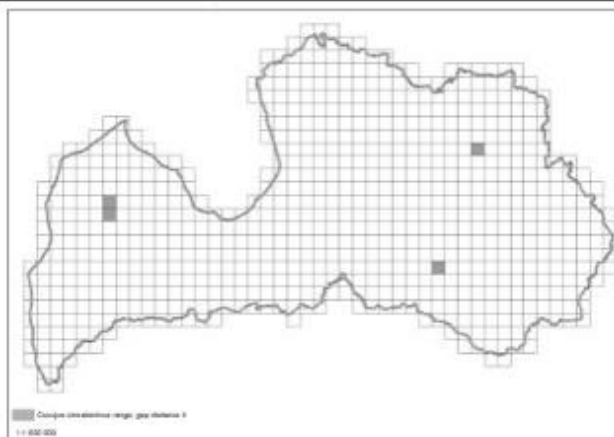
2007. gada BD 17. panta ziņojumā sarkanā plakaņa populācija tika novērtēta ar 3 atradnēm (3. attēls), sugas sastopamība noteikta visā Latvijas teritorijā.

3. attēls. Dati no 2007. gada BD 17. panta ziņojuma: sarkanā plakaņa populācijas lieluma novērtējums.

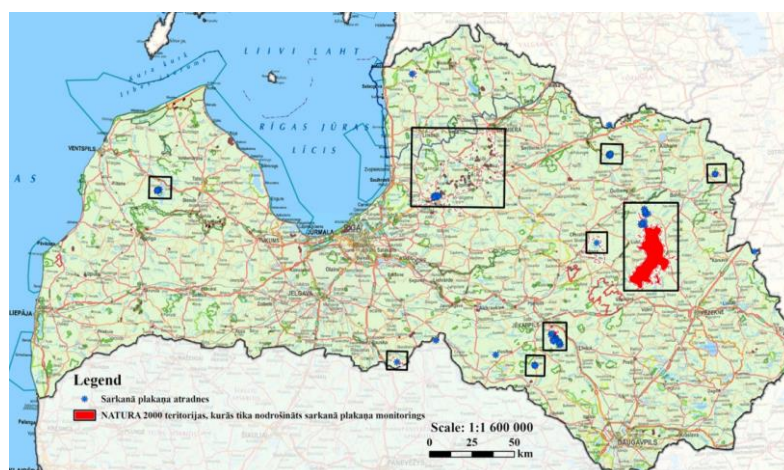
2010. gadā rakstā “Contribution to the knowledge of Latvian Coleoptera. 8.” Tika publicēta sarkanā plakaņa atradne *Natura 2000* teritorijā “Ābeļi”, kur vienu īpatni 2009. gadā konstatēja K. Vilks (Telnovs u.c. 2010).

2013. gada BD 17. panta ziņojumā sarkanā plakaņa populācijas vērtējums būtiski nemainījās, tika novērtēts ar 4 kvadrātiem (4. attēls)..

4. attēls. Dati no 2013. gada BD 17. panta ziņojuma: sarkanā plakaņa populācijas lieluma novērtējums.

Aktuālākais populācijas vērtējums tika veikts projektā “Sarkanā plakaņa Cucujus cinnabarinus populācijas aprēķina algoritma izstrāde un monitorings” (turpmāk LVAF projekts). Tika apkopota informācija par 2023. gada septembrī zināmajām sugas atradnēm. Kopumā tika identificēti 45 1 x 1 km tīkla kvadrāti, kuros suga ir konstatēta (5. attēls).

5. attēls. Sarkanā plakaņa atradnes. 2023. gada novembra datu apkopojums.

Projekta ietvaros tika izstrādāts sarkanā plakaņa populācijas aprēķina modelis, kas balstīts uz LVAF projekta ietvaros īstenotā pētījuma datiem. Ņemot vērā sugas ekoloģiskās īpašības un tai piemēroto dzīvotņu un mikrobiotopu telpisko izkliedi, pētījuma ietvaros un turpmākajā populācijas aprēķinā sugas apdzīvoto teritoriju identificēšanai tika izmantots 1 x 1 km kvadrātu tīkls. Pētījumā netika konstatēta korelācija starp sugas sastopamību tai piemērotās optimālās dzīvotnēs un suboptimālās dzīvotnēs, kā arī nav zināmas sugas dispersijas spējas, kas apgrūtina sugas atradnes robežu definēšanu. Ņemot vērā šos apstākļus, tika pieņemts lēmums CV vērtību izteikt 1 x 1 kvadrātu skaitā.

	Saskaņā ar Latvijas ziņojumu Eiropas Komisijai par ES nozīmes biotopu (dzīvotņu) un sugu aizsardzības stāvokli Boreālajā reģionā sarkanā plakaņa populācijas novērtējums par 2013.-2018. gada periodu ir nelabvēlīgs-nepietiekams. Savukārt pieaugošo pētījumu intensitātes rezultātā palielinās zināmo sugas atradņu skaits. Ņemot vērā šos apstākļus un ekoloģisko pētījumu trūkumu, nav pamata uzskatīt, ka sarkanā plakaņa populācijā ir notikušas būtiskas izmaiņas laika posmā no 1990. līdz 2023. gadam.
--	---

Piezīmes un pieņēmumi tabulu aizpildīšanā/izmantošanā

	Lauks	Komentāri, pieņēmumi
	Dati_FRP	
REF	Date	1998 Pirmais sarkanā plakaņa atradņu apkopojums Latvijas Sarkanajā grāmatā (Spuris 1998).
	Popunit	grid 1x1 (1 x 1 km kvadrāts) Ņemot vērā to, ka uz 1998. gadu bija zināmas divas sugas atradnes un katrā atradnē tika reģistrēts viens sugas īpatnis, ir iespējams populācijas izmēru izteikt 1 x 1 km kvadrātu tīklā, kas ļaus turpmāk izteikt REF, HDV un CV vērtības salīdzināmās vienībās.
	Min	2
	Max	2
HDV	Popunit	loc. (atradne)
	Quality & Date	P (2006)
	Min	3
	Max	3
	Trend period	1993–2006
	Trend	X
	Mag_min	na
	Mag_max	na
	Habitat period	M (2006)
	Trend	=
	Popunit_final	grid 1x1 (1 x 1 km tīkla kvadrātu skaits)
	Min_final	3
	Max_final	3
	Trend 1993–2006	S
CV	Date	2013–2018
	Popunit	grids1x1 (1 x 1 km tīkla kvadrātu skaits) Saskaņā ar BD 17. panta ziņojuma sagatavošanas vadlīnijām 2019. gada Latvijas ziņojumā kā populācijas mērvienība ir izmantots loc.(atradņu) / grids1x1 (1 x 1 km tīkla kvadrātu) skaits
	Min	na
	Max	na

	Lauks	Komentāri, pieņēmumi
	Value	14
	Type	minimum Eksperta novērtējums.
	Popunit_alt	na
	Min_alt	na
	Max_alt	na
	Value_alt	na
	Type_alt	na
	Method	estimateExpert
	Trend period	2007–2018
	Trend	Unk (nezināms)
	Mag_min	na
	Mag_max	na
	Method	estimateExpert
	Habitat period	2007–2018
	Trend	U (nezināms)
	Method	estimateExpert Vērtējums, kas balstās uz eksperta viedokli.
	Popunit_final	grid x1 (1 x 1 km tīkla kvadrātu skaits)
	Min_final	45 Projekta “Sarkanā plakaņa Cucujus cinnaberinus populācijas aprēķina algoritma izstrāde un monitorings” ietvaros tika apkopota informācija par zināmajām sugas atradnēm uz 2023. gada septembri.
	Max_final	45
	Trend 2007–2018	S (stabils)
	Dati_FRR	
REF	Area	64589 km ² Ņemot vērā to, ka sugai piemērotas dzīvotnes ir izplatītas visā valsts teritorijā, var pieņemt, ka REF, HDV un CV vērtības nav būtiski mainījušās izvēlētajā laika nogrieznī.
	Period	1998 Sugas atradņu apkopojums Latvijas Sarkanajā grāmatā (Spuris 2008).
HDV	Area	64589 km ²
	Quality & period	P (2006)
	Trend	X
	Magnitude	na
	Area_final	64589 km ²
	Trend 1993–2006	Stable
CV	Area	64589 km ²
	Period	2007–2018
	Trend	=
	Trend_method	estimateExpert Daļēji ekstrapolētie dati.
	Area_final	64589 km ²
	Trend 2007–2018	Stable (stabils)

	Lauks	Komentāri, pieņēmumi
	Lēmumi_FRP	
	Variants (8. attēls)	1. variants. FRP vērtības ir mainījušās, pakāpeniski pieaugot, tomēr šāds pieaugums ir saistāms ar pētījumu intensitātes palielinājumu un neatspoguļo populācijas izmaiņas.
	1. Klimata pārmaiņas	na
	2. LV populācijas nozīmība	na
	3. Populāciju izolācija	na
	4. Negatīvie faktori	na
	5. Negatīvas tendences	na
	Lēmumi_FRR	
	Variants (8. attēls)	1. variants. Abos laika nogriežņos aplūkojamais parametrs nav mainījies.
	1. Klimata pārmaiņas	na
	2. LV populācijas nozīmība	na
	3. Populāciju izolācija	na
	4. Negatīvie faktori	na
	5. Negatīvas tendences	na

Literatūra un informācijas avoti

Spuris Z. (red.) 1998. Bezmugurkaulnieki. Latvijas Sarkanā grāmata, 4. sējums, Rīga: lp. 388.

Telnov D., Bukejs A., Gailis J., Kalniņš M., Napolov A., Piteāns U., Vilks K. 2010. Contribution to the knowledge of Latvian Coleoptera. 8. Latvijas Entomologs, 48: 80-91

Valainis U. 2018. Īpaši aizsargājamās un reti sastopamās vaboļu sugas Latvijā. Metodiskais materiāls, LVAF projekta “Dabas aizsardzības pārvaldes kapacitātes stiprināšana, nodrošinot jaunu sugu aizsardzības jomas ekspertu apmācību un paaugstinot profesionālo kompetenci DAP speciālistiem”, Nr. 108/171 / 2017 ietvaros. 72 lpp.

Daugavpils Universitātes Dabas izpētes un vides izglītības centrs. 2023. Pārskats par LVAF projekta „Sarkanā plakana Cucujus cinnaberinus populācijas aprēķina algoritma izstrāde un monitorings” (projekta reģistrācijas Nr.1-08/62/2022) ietvaros īstenoto pētījumu un monitoringa rezultātiem. <https://lvafa.vraa.gov.lv/faili/materiali/dazadi/2022/62/parsk-pet-un-monit-sarkans-plakans.pdf>